

ACC. N:R M. 11318 :/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

NM 72.

Om / Linet såddes nästan först i maj. De skulle sås i "tolinerna." Det började de 12 eller 13 maj, det berodde på trakten, och varade till den 36. På kvinnonamnsdagarna under den tiden skulle det sås.

På Urban var de rädda att släppa ut kreaturen. Urbanusregnet var kallt.

Gallus var också farlig. I gallusveckan skulle man inte klippa fåren, då blir de sjuka, för de fryser mycket.

När de sådde lin förr, skulle det vara en, som fjedade. När de sådde för hand, skulle en gå bredvid och fjeda, fjära, sade de också. Den skulle skriva med foten så långt de hade sått. När de sådde lin, valde ^{de} den flickan, som hade det längsta håret. Hon löste ner flätorna och gick barhuvad. Så vackert och långt skulle linet bli. Min far gjorde det inte, men vi hade en granne, som hade en flicka med långt, brunt hår. Hon skulle alltid fjeda åt sin far.

Midsommarstiden tog de gärna läkeörter. Det var röllickor, och "perkom", ett slags gul ört, som de lade i bryggekär, för att det skulle bli bättre smak.

Röllicka slog man på brännvin. Det skulle vara hälsosamt med röllickebrännvin.

Hylleblomster var också en läkeört. Det kokte man te på mot förkylning.

Losticka hade en stor stängel. De gav im kreaturen blommerna, när de var sjuka.

Man satte helst potäter i ne, och det gör en nästan ännu. De ble blevo fortare mogna då. Ärter såddes också helst i ne.

Övrig säd såddes i ny.

Om jag hugger en buske i ny, så växer den vackert upp igen med raka grenar, men om jag hugger i ne, kommer den upp med krokiga, besvärliga grenar.

Man bakade stora bak av bröd. Det gjordes gärna i ne. Brödet stod sig längre då och möglade inte.

I Fabians ne, mitt i februari höggs allt gagnsvirke, Då stod sig sig träet längre. Det var riktigt dött då. Redan i mars går saven i träden.

Slakten skulle ske i ne. Om (am) slaktade i ne och saltade kött tet stod det sig.

Vårklippningen av får skulle ske i pingesny, Höstklippningen i mickels ne. Den ullen, som klipptes på hösten, var så tät och den aktades inte mycket. På våren var fåren inte underväxta.

Göje månad är februari. Katterna göjar i den månaden, håller serenad. Maj månads källängar är de bästa.

Margareta med rivan. Då höll man på att räfsa.

Margareta pissar i nötterna, säger man, om det regnar den dagen. När man plockade nötter, kunde det vara svarta nötter. Då sade man: "Den har Margareta pissat i."

Vi hade en läkare i S. Åsum, Tandapågen. Rik blev han. Den sjuke behövde inte komma själv. Den som sökte honom, skulle ha lintyget med från densjuke.

"Du har 'elleklår," kunde han säga. "Gå och tvätta dig i bäcken, som rinner norr om gården." Och så blev det bra.

Det var en gumma häruppe i ödemarken, Bengta. Hon kunde stämma blod, när kreaturen fingo blodhalning, det vill säga, pissade blod.

ACC. N:R M. 11318 :4.

Bäckahästen

I bäcken i Hörröd och var som helst i bäckar kunde de se bäckahästen. Det skulle vara ett ök med en karl på. Han skulle stå i bäcken om nätterna. När man såg honom, blev det oväder. Att de blev sjuka, när de sett bäckahästen, har jag ej hört. Att bäckahästen lockade barn till sig, kände Månsson ej hejler till.

Tjuvmjöl^kning.

Det var en trollkäring, som kunde trolla mjölken av andras kor. Hon stod med en kärna ute på marken.

Så snackade de om mjölkharen. Det var ett andeväsen. Den såg ut som en vanlig hare, men de fick aldrig fast den. Mjölkharen förmedlade mjölken till andras kor. Så blev de oense och påstod, att den och den kallat mjölkharen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

HC 21.

Ulma K25.

Jag arrenderade Agusagården i Andrarum. Där var stora skogar till. Då kunde de komma upp och tala om, att de sett skogsnuvan. Hon hade hål i ryggen. "Nu är vi rädda, att det blir oväder," sade de.

Lars Holt bodde i skogen. Det var lugnt och bra därinne. En gång när jag kom dit, stod en huggestock på tre ben framför dörren. "Varför står den där?" frågade jag. "Det är en skogsnuveklämma." "Hjälper det?" frågade jag. Då svarade han: "En kväll glömde jag att sätta döt stocken, då gick hon in och satt i stugan hela natten och värmdes sig." Om skogsmanneheten berättar de samma historier.

Förr kunde man bli flåtad på hästarna. De hade blivit maraflätade. Det gick aldrig att fläta upp det. Till skydd mot maransatte de upp en rund marsteh. med ett hål igenom. Där hängde den i en länk. Stenar tog de i marken. Det var det lätt att få tag i, särskilt av flinta.

Maran kunde komma på människor också. Då kunde man inte röra sig. Maran var ett andeväsen.

Varulven skulle också vara en människa, som var förtrollad. Den blev inte människa igen, förrän någon kunde säga dess rätta namn.

På de gamla sättugnarna var Noens bild. Det var inget bra andeväsen. Han hade horn.

Det var en legend ~~ahgående~~ Noen. och hans hundar. Noens hunder
de är fåglar, men det troddes inte förr. De flyger om nätterna
och håller ett förfärligt ljud. Det var om höstarna.

Det var en, som rådde om ~~Slätteberga~~ i Degeberga. Bönderna
skulle betala landgille till honom. Så skulle han rida genom
marker~~na~~ en kväll. De ville inte, att han skulle rida, men han
red ändå. När han kom ner i skogen, mötte han Noens hundar. Den
ehe hunden var röd, den andre var blackig. Dem mötte han. Så re
red han igen och mötte No~~en~~. Noen sade: "Har du sett mina hund
dar." "Ja, det har jag." "Vilken var före?" frågade Noen. "Det
var den röde." "Jaså, var den röde före? Men jag skall rida
på natten och du om dagen." Med det samma blev mannen död, så
de hittade honom sedan i skögen. När vi ginge till skolan, skul
le vi igenom skogen. Och var säkert på, att vi var rädda om kväl
len, när vi skulle hem.

Så var här en fågel, som kallades styngaren. Det var egent-
ligen rördrommen har jag fått reda på sedan. Styngarens läte
var a-ho, a-ho, stigande, fallande. Det hörs om nätterna, isynne
nerhet kalla värvällar. I min barndom sade de: "Nu får vi män-
niskodöd. Nu stynger han som en människa." "Nu får vi kreaturs
död. Nu stynger han som ett kreatur." "Här blir pest på kreaturen

för styngarenstynger, som vore kreaturen i nöd.

Man sådde aldrig, förrän kornblomman var kommen fram. Det var en anspråkslös blomma. Den växte bland ene. Vi kallade den blodrot.

Och när enebusken ryker, är det tid att så.

När eket slår ut med knopper, så är det tid att barka. De tog bark och sålde till garverierna. Jag tog bark här, strax jag kom hit (1898). De fällde ett eketräd, tog barken av med små träspadar. Man högg en skåra förut med en yxa När man sedan satte ner barkspaden, som var 1/2 alen lång, gick barken av.

Så lades barken till "torres" på ekestammen med köttsidan ner. Om köttsidan låg uppåt, blev den mörk, om det blev regn. Var det soligt väder, tog det 5-6- dagar för barken att torka. Annars tog det längre tid.

När barken var torr, kördes den hem och in på logen eller någonstans. Så skulle den fnasas. På yttersta barken kunde det vara mossor. Den skulle skrapas där med en kniv. Det kallades fnasa

Varenda bark skulle fnasas, sedan hackades barken på en huggestock. med en vass yxa, så att det blev bitar på tre, fyra tum.

Sedan körde vi åstad och sålde barken till garverierna. i Simr-shamn, i Hörby och på närmre håll. Den såldes tunnevis. En kronor tunnann kunde man få. Det gick tre fotar till en tunna bark, men två fotar till en tunna säd. Måttet var krönt med tre kubikfot, så det gick sex kubikfot på en tunna säd.

Det är inte merän 10-12 år sedan jag slutade att sälja bark. Nu sälja de hela eketrä.

Ekestockarna sågades till stolpar och plankor. Av de mindre grenarna blev det eldbrand. Vi kunde såga själva med sågblad. Man grävde en grav i marken. Den ene skulle stå i graven. Den andre uppe på stocken, som låg vågrätt. Han, som stod däruppe, skulle styra, så att sågbladet gick rätt i sträcket, som var kritat för att visa, hur tjock plankan skulle vara. Den, som stod därnere drog i sågbladet. Här fanns vissa karlar, som ging o omkring och sågade och togo betalt. De fick visst för alnen. "Så och så många alnar har vi gjort i dag." Så fick de betalt efter det. Det var ett styvt arbete. På de sista 40 åren har de inte sågat så. Det skulle vara särskilda sågar. Det går inte att skära längs i ett träd med samma såg, som man skär på tvärem. Taggarna är olika ställda.

Ät gröten, medan den är het,
och slakta oxen, när den är fet,
och smörj vagnen, så går den lätt,
och muta domaren, så får du rätt,
och drick vinet, innan det blir domnat,
och klappa mor, innan hon blir somnad,
så blir hon dig både huld och blid,
så får du frukost i rättan tid.

Två käringar i samma spis
och två slaktare om samma gris
och två tuppar om samma höna
och två gossar om samma sköna
och två hundar om samma ben
den sämjan är alltid klen.

Så sade de ofta förr. Det är som jag kommer ihåg i minnet.

Där som är hjärterum, får var sängarum.

Den är inte gott att stoppa, som gätna vill efterhoppa. Mening-
genär, att den som följer dåliga exempel är ej lätt att hejda.

Kvinnor och viner har gjort mången visman galen.

De ha särkagärsprocess, sade man om två pojkar, som ville ha
samma flicka. Gäre är fällen nedtill på en särk.